

Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuunerat

– inoqutigiiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat – imm. 2

Ataatsimut katinnera

Suliarinnittut:

Christina Schnohr, Sissel Lea Nielsen og Steen Wulff

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

© MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik, Nuuk, 2007

Suliniummi akisussaasoq: Nina Banerjee

Saqqummersitaq naqiteqqinneqarsinnaavoq kikkunnit tamanik qarasaasiakkullu aaneqarsinnaalluni. Eqqortumik innersuussutiginninneq atorlugu naqeqqiineq inerteqqutaanngilaq. Allaaserisat naliliinerit eqqartuinerit MIPI-mut tunngasunik MIPI-milluunniit innersuisut – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfimmik naqitertitat pineqartumut susassaqaqfimmuut nassiunneqaqqunarput.

Nutserisoq: Hans Pavia Rosing, Rosing Consult

Nalunaarusiaq qallunaatuunngorlugu saqqummersinneqarpoq ima qulequtserlugu: Børnefattigdom i Grønland – en statistisk analyse af indkomstdata for husstande med børn.

Ataatsimut katinnera

Nalunaarusiaq una Kalaallit Nunaani meeqqat piitsut amerlassusaasa misissuivigineqarnerinik imaqarpoq. Misissuinerup siunertaraa Kalaallit Nunaani meeqqat piitsut amerlassusaasa takussutissinneqarnissaat, aammalu meeqqat piitsut illoqutigiinni ilisarnaatisartagaasa misissuivigineqarneri.

Misissuineq una Kalaallit Nunaata Naatsorsueqqissaartarfiata (Grønlands Statistik/GS) nalunaarsuiviinit paasissutissat tunngavigalugit ingerlanneqarpoq, tamatumani ukioq 2004-imi illoqutigiit 18-it tikillugit ukiulinnik meerartallit nalunaarsorneqarsimasut ilanngullugit. Paasissutissanik tunngavigineqartut katillugit illoqutigiit 8.082-iupput, kommuunini 17-ineersut. Paasissutissani katillugit inersimasut 17.923-iupput aammalu meeqqat 15.979-iullutik. Illoqutigiit 1.362-it (17%-it) nunaqarfimmi inissisimapput, illoqutigiit 4.703 (58%-it) Kalaallit Nunaata illoqarfiini inissisimapput, taakkunannga illoqutigiit 2.017-it (25%-it) illoqarfik annermi Nuuk-mi inissisimallutik.

Piitsuussutsimut killigititat pingasut

Kalaallit Nunaani piitsuussutsimut aalajangersimasumik killigititaqartoqanngilaq, pisortatigoortumilluunniit qaqugukkut piitsutut inuulersimanermik killigititaqartoqarani. Tamanna tunngavigalugu nalunaarusiaq una meeqqanut piitsunut killigititat pingasut tunngavigalugit suliarineqarpoq, soorlu nunani allani meeqqat piitsut pillugit nalunaarusialionerni tamanna tunngavigalugu ilisimatuut allat suliarinnittartut.

	Meeqqat piitsuusut (Amerlassusaat kiisalu %-nngorlugu Kalaallit Nunaat tamakkerlugu)		
Piitsuussuseq suussusia	Meeqqat amerlassus ii	Illoqutigiit amerlassusii	Meeqqat amerlassus ii (%- nngorlugu)
Allanut naleqqiullugu piitsuussuseq <50% ¹	1.416	576	9
Allanut naleqqiullugu piitsuussuseq <60% ¹	2.817	1.142	18
Annertusisamik ikiorsiissutit	6.142	2.821	39
Imaaliinnarlugu takuneqarsinnaanngitsu mik piitsuussuseq ²	507	174	4

Kalaallit Nunaani meeqqat assigiinngitsutigut piitsuunermik
inuuneqartut
1 OECD-mi Kalaallit Nunaani isertitakinnerit takussutissineri
2 Illoqutigiikkaarlugit inersimasut 1-2 amerlassusillit, katillugit meeqqat
11.698-it

Piitsuussutsimut killigititat pingasut
tassaapput allanut naleqqiullugu
piitsuuneq, allatut
iliorfissaarussamik ikiorsiissutininik
pisartagaqarneq tunngavigalugu
piitsuuneq aammalu
imaaliinnarlugu
takuneqarsinnaanngitsumik
piitsuuneq. Takussutissiami
talerperlermi takussutissartai
ersersinneqarput. Periutsit
takussutissallu pimoorussamik
kingorna tulleriiaarneqassapput.

Piitsuunermut eqqaanartoq: Meeraq piitsuusutut naatsorsuunneqartarpoq, isertitat tigussaasut Kalaallit Nunaani akissarsiat appasinnerpaasutut inissisimasut 50%-ii ataallugit meeqqap angerlarsimaffigisaani akissarsiat inissisimappata. Allanut naleqqiullugu piitsuuneq atuutsinneqarpoq innuttaasuni allanut naleqqiullugu pissakinnerpaatut inissisimasunut. Naliginnaasumik ima paasineqarluni meeqqat piitsuussutsimi siuliani taaneqartumi inissisimasut tassaasut inuiaqatigiinni pigineqartussiatut naliginnaasutut imaluunniit pisariaqartinneqartutut isigineqartunut akissaqanngitsut imaluunniit atuinissamut periarfissaqanngitsut. Isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaasut akornanni inissisimasuni innuttaasut marlungorlugit assigiimmik agorneqarsimapput, affaami isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaaffissaa ataallugu inissisimapput, affaalu sinneri isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaaffii qaangerlugit inissisimammata. Nalunaarusiaq una allanut naleqqiullugu piitsuuneq ilanngullugu nalilersorpaa, meeraq piitsuusutut isigineqartarluni Kalaallit Nunaani illoqutigiinni isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaaffii 60% ataallugu isertitaqarfiuppat. Piitsuussutsimut killigititat pineqartut marluusut tamarmik nunarsuaq tamakkerlugu ilisimatusarnermi aammalu naatsorsueqquissaartarnerni akuerisatut sulinermi atorneqartarput. Isertitat tigussaasut naatsorsorneqartarput allanut naleqqiullugu piitsuussutsit illoqutigiit qanoq agguataarneqarsimani tunngavigalugit, tassa imaappoq inersimasut qassit aammalu meeqqat qassit illoqutigiinni pineqarnersut tunngavigalugit.

Pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutininik pisartagaqarluni piitsuuneq: Meeraq piitsuusutut naatsorsuunneqartarpoq, illoqutigiinni meeqqap angerlarsimaffigisaani ukiup ingerlanerani

ikiorsiissutinik pisartagaqarsimappat. Ikiorsiissutinik pisartagaqarneq tunniunneqartarpoq inatsit tunngavigalugu allat aqputigalugit pilersuinissamik periarfissaarunnerup kingorna. Piitsuussutsimut killigititanut tamatuma ilanngunneqarnera tunngaveqarpoq ukiup ingerlanerani illoqutigiinni ikiorsiissutinik pisartagaqartoqarsimappat, taava ukiup ingerlanerani piffissap ilaa aningaasaqarnikkut ajornartorsiuteqartoqarsimasoq.

Piitsuunertut paasineqarsinnaasoq: Meeraq piitsuusutut naatsorsuunneqartarpoq, illoqutigiinni najugaqarfigisaani isertitat tigussaasut ukiumut isertitat minnerpaaffiinit ikinnerusunik isertitaqarfiusumi najugaqarpat, tamatumani pisortanit pisartagaqarneq tunngavigalugu isertitat naatsorsorneqartartunit ikinnernik isertitaqarfiusumi.

Ineneri

Piitsuunermut eqqaanartoq

Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiuppata meeqqat akornanni 9%-ii allanut naleqqiullugit piitsutut inuupput (isertitat appasinnerpaaffiisa 50%-ii ataallugit isertitallit). Tamanna ima isumaqarpoq meeqqat 1.416-it, illoqutigiinni 576-isuni, imaluunniit Kalaallit Nunaani meeqqat 11-iuppata ataaseq piitsutut inissisimavoq. Allanut naleqqiullugu piitsuussutsimut killigititaq isertitat aappasinnerpaaffiisa 60%-ii ataallugit inissinneqarpat, tamatumani nunani allani tamani tunngavittut atorneqartartut ilaat, taava Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiuppata meeqqat 18%-ii piitsuussutsimi taaneqartumi inuupput. Tamatuma takutippaa meeqqat 2.817-it, illoqutigiit 1.142-it imaluunniit Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiuppata 6-iat piitsuutut inuuvoq.

Pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutinik pisartagaqarluni meeqqat piitsutut inuusut

Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiuppata 39%-ii ikiorsiissutinik pisartagaqartuni inuupput. Tamatumani imaappoq meeqqat 6.142-ut, illoqutigiinni 2.821-ini imaluunniit Kalaallit Nunaani meeqqat quliuppata taakkunannga sisamat ikiorsiissutinik pisartagaqartuni meeqqat piitsutut inuupput.

Piitsuunertut paasineqarsinnaasumi meeqqat piitsuutut inuusut

Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiuppata 4%-ii imaaliinnarlugu takuneqarsinnaanngitsumik piitsutut inuupput. Tamatumani imaappoq meeqqat 507-it, illoqutigiinni 174-iusuni imaluunniit Kalaallit Nunaani meeqqat 25-issaat tamarmik imaaliinnarlugu takuneqarsinnaanngitsumik piitsutut

inuupput. Naatsorsueriaaseq pineqartoq suliarineqarpoq illoqutigiinni inersimasunik marlunnik illoqateqarfiusuni, tamatumani misissueqqissaarnermi meeqqat tamarmiusut sisamaraarterutaannaat ilanngunneqarlutik.

Meeqqat akornanni piitsuussutsimik inuulernissamut navialersitsisutut annertusaasut pissutsit pilersitseqataasutut isigineqartut

Ajuleriartornermi misissueqqissaarnerit ilaatigut takutippaat navialersitsinernut annertusaasutut pissutsit pilersitsisut ilaat, piitsuunermik pissutsit siuliani taaneqartut pingasusut arlaannaalluunniit pineqartillugu, sunik tunngaveqarluni pilersimaneritik misissuinerit takutitsippat. Meeqqat piitsuunermik inuuneqalernissaat qaninnerulertarpoq, tulliuttut taakkartorneqartut pineqartillugit:

- illoqutigiinni inersimasusut ukiui 25 inorlugit ukioqarpata
- illoqutigiinni inersimasut kisimiittuuppata
- illoqutigiinni meerartarineqartut amerlappata
- illoqutigiit nunaqarfimmiippata
- illoqutigiinni inersimasusut tamarmik Kalaallit Nunaani inunngorsimappata

Meeqqat piitsuusut kommuunini agguataarneqarnerat

Kommuunit assigiinngitsut naleqqiussinnaaniarlugit, kommuunini tamani meeqqat piitsutut inuusut piitsuussutsit pingasut assigiinngitsut pineqartut tamaasa isigalugit naatsorsuisoqarpoq, tamatumani meeqqat 1.000-iuppata qassit piitsuusutut inuuneqarnersut pineqarlutik, tamatumani Kalaallit Nunaani qanoq aggulunneqarsimaneri isiginiarneqarluni. Kalaallit Nunaani sumiiffinni sorlarni meeqqat atugassarititaat pitsanngorsarniarnerini aaqiissutissat sumiiffimmi sorlarni kinguneqarluarnerunissaat naatsorsorniaraannilu, pissutsit taaneqartut tunngavigalugit naliliiniarnerit ingerlanneqarnissaat inassutigineqarpoq.

Allanut naleqqiullugu meeqqat piitsuusut nunani allani

Nuna	Ukioq	Allanut naleqqiullugu piitsuussuseq meeqq. amerlass. (%-it) (<50%)	Allanut naleqqiullugu piitsuussuseq meeqq. amerlass. (%-it) (<60%)
Norge	2000	3	8
Finland	2000	3	8
Danmark	2004	4	11
Sverige	2000	4	9
Canada	2000	15	24
Storbritannien	1999	17	28
USA	2000	23	30

Nunani assigiingitsuni meeqqat allanut naleqqiullugu piitsutut inuusut aggulunnerat
Tigusiffigisaq: Luxembourg Income Study 2007.

Allanut naleqqiullugu piitsuuneq isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaasut akornanni inissisimasuni, akissarsiat appasinnerpaasut inissisimanerisa 60%-ii ataallugit inissisimasut, Kalaallit Nunaani meeqqat tamarmiusunit meeqqat 18%-ii piitsutut inuupput, allanullu naleqqiullugu isertitat tigussaasut akissarsiat appasinnerpaasut akornanni inissisimasuni akissarsiat

appasinnerpaasut inissisimanerisa 50%-ii ataallugit inissisimasut meeqqat tamarmiusunit katillugit 9%-ii piitsutut inissisimapput. Piitsutut inissisimanerni killigitat arlaannaalluunniit atorreqartillugu ersersinneqarpoq: Kalaallit Nunaani meeqqat piitsutut inuusut nunani avannarlerni meeqqat piitsutut inuusunit amerlanerupput, Canadamiilli, USA-miit Storbritaniamiillu piitsutut inuusunit Kalaallit Nunaani ikinnerullutik. Meeqqat piitsutut inuusut kisitsisinnngortinneqarneri qulaani takussutissiami takuneqarsinnaapput.

Aalajangersimasumik suleriaaseqarnermi allanguuteqartoqarsinnaaneranik maluginiagassat

Atuakkiortut aalajangersimasumik suleriaaseqarnermi paasissutissanik tunngaviusunik atorreqartuni maluginiaqqaat allanguuteqartoqarsinnaanera, tamatumani illoqutigiit aammalu isertitat eqqarsaatigalugit aalajangiiniarnerni. Kalaallit Nunaani Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuiviit piusut (Grønlands Statistik, GS-imi) tunngavigalugit ilaqutariinnermut tunngasunik paasissutissanik pissarsisoqarsinnaangilaq. Taamaammat illoqutigiit, tassa imaappoq inuit najugaqarfimmi ataatsimut tunngasumi allattorsimasuusut naatsorsuineri atorreqarput. Isertitanut tunngasuni pisortaniit tapiissutit arlallit eqqarsaatigalugit, ikiorsiissutit ilaat ima nalunaarsorneqanngillat isertitaqassutsimut ilanngullugit naatsorsorneqarsinnaangorlugit. Pisortatiguunngitsumik aningaasaqarniarneq naligiimmik agguataarneqartutut

nalilernerqarsinnaangilaq, imaaliallaannarlu naatsorsuutigineqarsinnaangilaq kikkut tamat pisortatiguunngitsumik aningaasaqarniarnikkut atugaqartut.

Misissuineq pineqartoq ingerlanneqarnerani siunertarineqarpoq annertussutsikkut Kalaallit Nunaani meeqqat piitsuusut amerlassusiisa missingersorneqarnissaat tamatumani naatsorsuinikkut paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasut najoqqutaralugit.

Inassutigineqartut

Meeqqani piitsuuneq annertuumik kingunerlutsisinnaavoq, atuakkiortullu matumani inassutigaat meeqqani piitsuunerup malinnaavigineqarnissaa. Tamatumani ilanngunneqarsinnaalluarput misissuisimanerup matuma assinganik misissuititseqqinnikkut, Kalaallit Nunaani Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuinerit najoqqutaralugit suliarineqarsinnaallutik. Nalunaarsuinerit ineriartortinneqarneri Kalaallit Nunaani Naatsorsueqqissaartarfimmi aammattaaq paasissutissat allat suliamut attuumassuteqarsinnaasut ilanngullugit sanilliussinikkullu meeqqani piitsuuneq misissoqqissaarneqarsinnaavoq. Uani misissuinermi isertitanut tunngasut ukiunut ataasiakkaanut tunngatinneqarput, misissuinerillu isertitanut tunngasut ukiuni arlalinni isertitat ilanngullugit aammattaaq misissuinerit ingerlanneqarsinnaaneri suliamut naapertuussorinarpoq.

Tamatumani ilanngullugittaaq taaneqassapput uani misissuinermi takujuminartutut naatsorsuutigineqarsinnaasutut isigineqartut, tassalu piitsuussutsimik inuulernissamut navialersitsisutut inissisimasut (risikofaktor), pineqartut aqutigalugit illoqtigiinni aammalu meeqqani piitsuutut inuulernissamik navianartorsiortutut inissisimaleriaannaasut sumiiffissinissaat aammalu ikorfartorneqarnissaani aqutissaqqissutut paasissutissat atorneqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit.